SODBA SODIŠČA (veliki senat)
z dne 11. septembra 2007*

V zadevi C-287/05,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Centrale Raad van Beroep (Nizozemska) z odločbo z dne 15. julija 2005, ki je prispela na Sodišče 18. julija 2005, v postopku

D. P. W. Hendrix

proti

Raad van Bestuur van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, P. Kūris in E. Juhász, predsedniki senatov, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Lõhmus in J.-C. Bonichot (poročevalec), sodniki,

* Jezik postopka: nizozemščina.

generalna pravobranilka: J. Kokott,
sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. novembra 2006,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za D. P. W. Hendrixa J. Klinkert, odvetnik,

— za Raad van Bestuur van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen F. W. M. Keunen, Senior jurist,

— za nizozemsko vlado H. G. Sevenster in M. de Grave, zastopnika,

— za vlado Združenega kraljestva C. White in Z. Bryanston-Cross, zastopnika, skupaj z D. Andersonom, QC,

— za Komisijo Evropskih skupnosti D. Martin in P. van Nuffel, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 29. marca 2007

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 4(2a) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, kot je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL 1997, L 28, str. 1), kot je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 1223/98 z dne 4. junija 1998 (UL L 168, str. 1, v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71), in členov 12 ES, 18 ES, 39 ES ter 7(1) Uredbe Sveta št. 1612/68 (EGS) z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti (UL L 257, str. 2).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med D. P. W. Hendrixom in Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (upravni svet zavoda za upravljanje z zavarovanji za zaposlene osebe, v nadaljevanju: UWV). Tožeča stranka v postopku v glavni stvari nasprotuje odločitvi UWV, da ji zavrne dodelitev dajatve na podlagi zakona o dodatku za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten) z dne 24. aprila 1997 (Stb. 1997, št. 177, v nadaljevanju: Wajong), ker ni prebivala na Nizozemskem.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

3 Člen 2 Uredbe št. 1408/71 opredeljuje osebe, za katere se ta uporablja, in v odstavku 1 določa:

„Ta uredba se uporablja za zaposlene ali samozaposlene osebe in študente, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic in so državljani ene od držav članic [...], pa tudi za njihove družinske člane in preživele osebe."

4 Člen 4 Uredbe št. 1408/71 z naslovom „Stvarna veljavnost" določa:

„1. Ta uredba se uporablja za vso zakonodajo v zvezi z naslednjimi področji socialne varnosti:

a) dajatve za bolezen in materinstvo;

b) invalidske dajatve, vključno s tistimi, ki so namenjene vzdrževanju ali izboljševanju možnosti pridobivanja zaslužka.

[...]

2a. Ta uredba se uporablja tudi za posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki, ki se zagotavljajo po zakonodaji ali sistemih, ki niso navedeni v odstavku 1 ali izvzeti na podlagi odstavka 4, kadar so te dajatve namenjene:

a) za dodatno, nadomestno ali pomožno zavarovanje tveganj, ki so zajeta v področja socialne varnosti, iz odstavka 1(a) do (h);

b) samo za posebno varstvo za invalidne osebe.

[...]

4. Ta uredba se ne uporablja za socialno pomoč [...]“

5 Člen 10a(1) te uredbe v zvezi s posebnimi dajatvami, za katere se ne plačujejo prispevki iz člena 4(2a) Uredbe št. 1408/71, določa:

„Ne glede na določbe člena 10 in Naslova III se osebam, za katere se uporablja uredba, dodelijo posebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki iz člena 4(2a), izključno na ozemlju države članice, v kateri imajo prebivališče, v skladu z zakonodajo te države, pod pogojem, da so te dajatve navedene v Prilogi IIa. Te dajatve dodeljuje nosilec v kraju prebivališča na svoje stroške.“

6 V prilogi IIa, točka J, k Uredbi št. 1408/71 so dajatve, ki so na Nizozemskem dodeljene na podlagi Wajong, opredeljene kot posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki.

7 Člen 7 Uredbe št. 1612/68 v zvezi z uporabo določb Pogodbe ES o prostem pretoku delavcev določa:

„1. Delavec, ki je državljan države članice, v drugi državi članici zaradi njegovega državljanstva ne sme biti deležen drugačnega obravnavanja kot domači delavci v zvezi z zaposlitvenimi in delovnimi pogoji, predvsem glede plačila, odpovedi in, če bi postal brezposeln, glede vrnitve na delovno mesto ali ponovne zaposlitve.

2. Uživa enake socialne in davčne ugodnosti kot domači delavci.

[...]"

Nacionalna ureditev

8 Zakon o zavarovanju za primer nezmožnosti za delo (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzerkering) z dne 18. februarja 1966 (Stb. 1966, št. 84, v nadaljevanju: WAO) nudi delavcem zavarovanje za primer izgube plače zaradi nezmožnosti za delo. To zavarovanje se financira iz prispevkov, ki jih delodajalci dolgujejo na podlagi plač, ki jih izplačajo svojim delavcem. Oseba je upravičena do dajatve na podlagi WAO, če je takrat, ko se pojavi nezmožnost za delo, zavarovana.

9 Do leta 1998 je zakon o splošnem zavarovanju za primer nezmožnosti za delo (Algemene Arbeidsongeschiktheidswet) z dne 11. decembra 1975 (Stb. 1975, št. 674, v nadaljevanju: AAW) določal obvezno splošno zavarovanje za vse prebivalce za primer finančnih posledic dolgotrajne nezmožnosti za delo.

10 AAW je zamenjal na eni strani zakon o zavarovanju za primer nezmožnosti za delo samozaposlenih oseb (Wet arbeidsongeschiktheids verzekering zelfstandigen) z dne 24. aprila 1997 (Stb. 1997, št. 176, v nadaljevanju: WAZ), ki se nanaša na samozaposlene osebe, in na drugi strani Wajong, katerega namen je varovanje mladih invalidnih oseb za primer finančnih posledic dolgotrajne nezmožnosti za delo.

11 Wajong določa plačilo minimalne dajatve mladim osebam, ki so dolgotrajno popolnoma ali delno nezmožne za delo že pred njihovim vstopom na trg dela. Za mlade invalidne osebe je treba šteti prebivalce, ki so bili že ob dopolnitvi svojega sedemnajstega leta nezmožni za delo oziroma so postali nezmožni za delo pozneje in ki so v letu neposredno pred dnem, ko je nastala navedena nezmožnost, vsaj šest mesecev študirali. Dajatve ni mogoče prejeti pred osemnajstim letom.

12 Znesek dajatve Wajong je odvisen od stopnje nezmožnosti za delo – določen je bil na stopnjo 25 % – in v primeru popolne nezmožnosti za delo znaša 70 % zakonsko določene minimalne plače. Pravica do te dajatve ni pogojena niti s plačilom zneska ali prispevka niti z obstojem oziroma neobstojem lastnih sredstev upravičenca. Dajatev je vendarle mogoče zmanjšati, če upravičenec prejema dohodek od dela ali če se ta dajatev sešteje z drugimi dajatvami za primer nezmožnosti za delo.

13 Dajatev, ki jo določa Wajong, izplačajo Arbeidsongeschiktheidsfonds jonggehandicapten (skladi za nezmožnost mladih invalidnih oseb za delo) in se na podlagi člena 64(a) Wajong financira iz proračuna.

14 Za razliko od AAW, ki v zvezi s tem ni določal nobene omejitve, dajatve Wajong ni mogoče izplačati, če upravičenec ne prebiva na Nizozemskem. Člen 17(1) Wajong namreč določa, da „pravica do dajatve zaradi nezmožnosti za delo preneha [...] prvi dan meseca, ki sledi mesecu, ko je mlada invalidna oseba začela prebivati zunaj Nizozemske."

15 Vendar je mogoče od tega pravila odstopati, če bi ugasnitev pravice do dajatve pomenila „veliko nepravičnost" (člen 17(7) Wajong).

16 Z odločbo z dne 29. aprila 2003 je UWV odločil, da „velika nepravičnost" obstaja, če ima mlada invalidna oseba nujne razloge za to, da izbere prebivališče v državi, ki ni Nizozemska, in če se pričakuje, da bi ji prenehanje plačevanja te dajatve zelo škodovalo. Za nujne razloge se štejejo zlasti zdravljenje za določeno obdobje, sprejetje zaposlitve s precejšnjimi obeti za ponovno vključitev, ali potreba slediti osebam, od katerih je mlada invalidna oseba odvisna, če so te osebe prisiljene zapustiti Nizozemsko.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

17 D. P. W. Hendrix se je rodil 26. septembra 1975 in je nizozemski državljan. Trpi za lažjo duševno invalidnostjo. 26. septembra 1993 mu je bila dodeljena dajatev na

podlagi AAW, ki se je 1. januarja 1998 spremenila v dajatev Wajong. Še vedno se šteje, da je D. P. W. Hendrix od 80 do 100 % nezmožen za delo, ker na prostem trgu dela ni dovolj delovnih mest, ki bi bila objektivno prilagojena njegovim sposobnostim in zmožnostim.

18 D. P. W. Hendrix je od 1. februarja 1994 delal na prilagojenem delovnem mestu na oddelku za plačila družbe Formido Bouwmarkt v Maastrichtu (Nizozemska). Za to zaposlitev je bil plačan, vendar je še naprej prejemal dajatev Wajong, znižano zaradi upoštevanja njegove plače. Poklicne dejavnosti ni opravljal nikjer drugje kot na Nizozemskem.

19 D. P. W. Hendrix se je 1. junija 1999 preselil v Belgijo, pri čemer je še naprej delal na Nizozemskem. UWV je z odločbo z dne 28. junija 1999 odločil, da se D. P. W. Hendrixu v teh okoliščinah s 1. julijem 1999 ukine dajatev Wajong, pri čemer je uporabil člen 17(1)(c) tega zakona, ki določa, da dajatev preneha prvi dan meseca, ki sledi mesecu, ko je mlada invalidna oseba začela prebivati zunaj Nizozemske.

20 UWV je z odločbo z dne 17. septembra 1999 odločil, da je pritožba, ki jo je vložil D. P. W. Hendrix zoper odločbo z dne 28. junija 1999, neutemeljena.

21 Rechtbank Amsterdam je s sodbo z dne 16. marca 2001 odločilo, da je tožba, ki jo je vložil D. P. W. Hendrix zoper odločbo z dne 17. septembra 1999, neutemeljena. D. P. W. Hendrix je zoper to sodbo vložil pritožbo pri Centrale Raad van Beroep.

22 Ker je Centrale Raad van Beroep menilo, da je za rešitev spora potrebna razlaga prava Skupnosti, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je dajatev, izplačano na podlagi Wajong, ki je naveden v prilogi IIa k Uredbi št. 1408/71, treba šteti kot posebno dajatev, za katero se ne plačujejo prispevki v smislu člena 4(2a) te uredbe, tako da bi se za osebe, kot je tožeča stranka v postopku v glavni stvari, moralo uporabljati izključno pravilo usklajevanja iz člena 10a Uredbe št. 1408/71? Ali je za odgovor na to vprašanje pomembno, da je zadevna oseba prvotno prejemala dajatev AAW za mlade invalidne osebe, ki se je 1. januarja 1998 *ex lege* spremenila v dajatev na podlagi Wajong?

2. Ali se lahko v primeru pritrdilnega odgovora na prvo vprašanje delavec nasproti državi članici, katere državljan je, sklicuje na člen 39 ES, kot je bil izveden s členom 7 Uredbe št. 1612/68, če je delal samo v tej državi članici, prebiva pa na ozemlju druge države članice?

3. Ali je v primeru pritrdilnega odgovora na prvo in drugo vprašanje člen 39 ES, kot je bil izveden s členom 7(2) Uredbe št. 1612/68, treba razumeti tako, da je z njim vedno združljiva zakonska določba, ki dodelitev ali ohranitev dajatve pogojuje s prebivališčem prizadete osebe v državi članici, katere zakonodaja se uporabi, če ta zakonodaja določa dajatev, za katero se v smislu člena 4(2a) Uredbe št. 1408/71 ne plačujejo prispevki, in je navedena v Prilogi IIa k tej uredbi?

4. Ali je v primeru pritrdilnega odgovora na prvo in drugo vprašanje ter nikalnega odgovora na tretje vprašanje pravo Skupnosti (vključno s členom 7(2) Uredbe št. 1612/68 in členom 39 ES ter členoma 12 ES in 18 ES) treba razlagati tako, da je v bistvu zakona Wajong mogoče najti zadostno pravno podlago za to, da se državljanu Unije, ki je za polni delovni čas zaposlen na Nizozemskem in v tem smislu zanj velja izključno nizozemska zakonodaja, postavi pogoj prebivališča?"

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

23 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je dajatev, izplačana na podlagi Wajong, posebna dajatev, za katero se ne plačujejo prispevki in za katero veljajo določbe členov 4(2a) in 10 Uredbe št. 1408/71, iz česar naj bi izhajalo, da bi lahko bil za njeno izplačevanje veljavno določen pogoj prebivališča. Sprašuje se tudi o koristnosti upoštevanja prejšnjega položaja tožeče stranke v postopku v glavni stvari.

Stališča, predložena Sodišču

24 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari najprej trdi, da je mogoče le dajatve, ki ne spadajo v zakonodajo iz člena 4(1) Uredbe št. 1408/71, šteti za posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki.

25 Drugič zatrjuje, da je dajatev, ki se dodeli, ker je potrebna, posebna dajatev. Tako navaja, da je dajatev, ki jo določa Wajong, namenjena pokritju znižanja dohodkov zaradi izpolnitve enega od tveganj iz člena 4(1) Uredbe št. 1408/71.

26 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari dodaja, da je navedena dajatev nadomestila drugo dajatev, ki se je plačevala na podlagi AAW in ki se je lahko plačevala v tujino. Zato se lahko sklicuje na prehodne določbe iz člena 2 Uredbe Sveta (EGS) št. 1247/92 z dne 30. aprila 1992 o spremembi Uredbe št. 1408/71 (UL L 136, str. 1) in tako zahteva plačevanje dajatve v tujino.

27 Tožena stranka v postopku v glavni stvari meni, da je dajatev, ki jo določa Wajong, posebna dajatev, ker ne nadomešča izgube dohodka (v takem primeru bi šlo za dajatev socialne varnosti), ampak domnevno izgubo dohodka, ker mladih invalidnih oseb ni mogoče primerjati z delavci.

28 Nizozemska vlada meni, da je navedena dajatev nadomestna dajatev, namenjena osebam, ki ne izpolnjujejo zavarovalnih pogojev za pridobitev običajne invalidnine.

29 Komisija Evropskih skupnosti meni, da je dajatev, ki jo določa Wajong, mešana dajatev, ki spada hkrati v sistem socialne varnosti in socialne pomoči.

30 Navedena dajatev naj bi bila tako posebna dajatev, ker naj bi se, čeprav pokriva enako tveganje, nanašala na osebe, ki niso bile zavarovane na podlagi WAO ali WAZ, ker nimajo predhodnih delovnih izkušenj in tudi nikdar ne bi mogle biti zavarovane na njuni podlagi.

31 Tožena stranka v postopku v glavni stvari, nizozemska vlada in Komisija menijo, da dejstvo, da je D. P. W. Hendrix pred uvedbo dajatve na podlagi Wajong prejemal podobno dajatev na podlagi drugega zakona, ni upoštevno.

32 Vlada Združenega kraljestva meni, da za to, da bi bilo dajatev, določeno v Wajong, mogoče opredeliti kot posebno dajatev, za katero se ne plačujejo prispevki, mora ta izpolnjevati temeljne pogoje, zaradi katerih se jo šteje hkrati za posebno dajatev in za dajatev, za katero se ne plačujejo prispevki in ki je na seznamu iz Priloge IIa k Uredbi št. 1408/71.

33 Vlada Združenega kraljestva v zvezi s lastnostjo dajatve, za katero se ne plačujejo prispevki, meni, da z Wajong določena dajatev je taka dajatev, ker se financira iz javnih sredstev.

34 Vlada Združenega kraljestva v zvezi z drugim delom vprašanja meni, da ni pomembno, ali je tožeča stranka v postopku v glavni stvari najprej prejemala različno in hkrati podobno dajatev, saj ta položaj ne spremeni bistva vprašanja, ki ga je postavilo predložitveno sodišče.

Presoja Sodišča

— Prvi del vprašanja

35 Sodišče je v sodbi z dne 6. julija 2006 v zadevi Kersbergen-Lap in Dams-Schipper (C-154/05, ZOdl., str. I-6249) odločilo, da je treba dajatev na podlagi Wajong šteti za posebno dajatev, za katero se ne plačujejo prispevki v smislu člena 4(2a) Uredbe št. 1408/71.

— Drugi del vprašanja

36 Sodišče je v zgoraj navedeni sodbi Kersbergen-Lap in Dams-Schipper (točka 43) odločilo, da se oseba v položaju tožeče stranke v postopku v glavni stvari ne more sklicevati na nobeno pravico do ohranitve ugodnosti, pridobljenih na podlagi AAW pred sprejetjem Wajong. Pravne posledice (možnost plačevanja dajatve na podlagi Wajong v tujino), ki so nastale zaradi ureditve prebivališča zunaj Nizozemske, je posledično treba preizkusiti ob upoštevanju pravil, ki veljajo v času te nove nastanitve, torej ob upoštevanju novih določb.

37 Poleg tega, v zvezi s trditvijo tožeče stranke v postopku glavni stvari na podlagi člena 2 Uredbe št. 1247/92, če se lahko osebe, ki so pred 1. junijem 1992, ko je začela veljati navedena uredba, prejemale dajatev na podlagi AAW ali so izpolnjevale pogoje za njeno prejemanje, na podlagi navedenega člena 2 Uredbe še naprej sklicujejo na načelo odpovedi pogoju stalnega prebivališča iz člena 10 Uredbe št. 1408/71, je položaj oseb, ki so tako kot tožeča stranka v postopku v glavni stvari izpolnile te pogoje šele po zgoraj navedenem datumu, nasprotno, urejen s členom 10a zadnje navedene uredbe (glej v tem smislu sodbo z dne 11. junija 1998 v zadevi Partridge, C-297/96, Recueil, str. I-3467, točka 39).

38 Glede na zgoraj navedeno je treba predložitvenemu sodišču odgovoriti, da je treba dajatev na podlagi Wajong šteti za posebno dajatev, za katero se ne plačujejo prispevki v smislu člena 4(2a) Uredbe št. 1408/71, tako da se za osebe, ki so v takem položaju, kot je tožeča stranka v postopku v glavni stvari, uporablja izključno pravilo usklajevanja iz člena 10a te uredbe in se plačevanje te dajatve lahko veljavno omeji na osebe, ki prebivajo na ozemlju države članice, ki zagotavlja navedeno dajatev. Okoliščina, da je zadevna oseba prej prejemala dajatev za mlade invalidne osebe, ki jo je bilo mogoče plačevati v tujino, ne vpliva na veljavnost navedenih določb.

Drugo in tretje vprašanje

39 Predložitveno sodišče z drugim in tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali se tožeča stranka v postopku v glavni stvari lahko sklicuje na člen 39 ES, kot je bil spremenjen s členom 7 Uredbe št. 1612/68, in ali v takem primeru ti določbi nasprotujeta prenehanju plačevanja dajatve na podlagi Wajong osebi, ki je v takem položaju kot tožeča stranka zato, ker je zapustila Nizozemsko.

Stališča, predložena Sodišču

40 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari meni, da jo je treba šteti za delavca, ki je izvrševal svojo pravico do prostega gibanja v smislu prava Skupnosti. Sklicuje se zlasti na zadevo Terhoeve (sodba z dne 26. januarja 1999, C-18/95, Recueil, str. I-345), v kateri je Sodišče odločilo, da vsak državljan Skupnosti, ki izvršuje svojo pravico do prostega gibanja delavcev in ki opravlja poklicno dejavnost v drugi državi, spada na področje uporabe Uredbe št. 1612/68 ne glede na njegovo prebivališče in državljanstvo. Prav tako poudarja, da je v zadevi Meints (sodba z dne 27. novembra 1997, C-57/96, Recueil, str. I-6689) Sodišče odločilo, da Uredba št. 1612/68 ne

dovoljuje, da bi se dodelitev socialne ugodnosti pogojevala s tem, da upravičenec prebiva na ozemlju države članice, ki mu mora dodeliti dajatev.

41 Tožena stranka v postopku v glavni stvari priznava, da se lahko tudi posameznik sklicuje na člen 39 ES nasproti državi članici, katere državljan je, če je izvrševal svoje pravice do prostega gibanja (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Terhoeve, točki 27 in 28). Vendar zatrjuje, da mora uveljavljanje teh pravic ustrezati preselitvi v drugo državo članico, da bi se opravljala ali nadaljevala poklicna dejavnost ali vsaj, da bi obstajala vez s poklicno dejavnostjo, bodočo ali ne.

42 Položaj D. P. W. Hendrixa naj ne bi bil tak. Slednji je zapustil državo članico izvora, vendar le zato, da bi prebival v drugi državi članici, ne pa zato, da bi tam opravljal poklicno dejavnost. Ker ni nikoli delal zunaj Nizozemske, ni nikoli uveljavljal svojih pravic do prostega gibanja. Tožena stranka v postopku v glavni stvari meni, da je treba v okvir člena 39 ES prenesti utemeljitev, ki jo je Sodišče razvilo v sodbi z dne 26. januarja 1993 v zadevi Werner (C-112/91, Recueil, str. I-429) na področju svobode ustanavljanja. V tej sodbi je razsodilo, da samo dejstvo, da oseba prebiva v državi članici, ne da bi tam izvrševala svojo pravico do ustanavljanja, ni zadosten zunanji element, da bi se bilo mogoče sklicevati na člen 43 ES.

43 Nizozemska vlada in Komisija v bistvu navajata enake trditve kot tožena stranka.

44 Vlada Združenega kraljestva prav tako poudarja, da se rešitev iz zgoraj navedene sodbe Terhoeve ne uporablja v postopku v glavni stvari. Meni, da D. P. W. Hendrixa ni mogoče šteti za delavca, ki izvršuje svojo pravico do prostega gibanja, in poleg rešitve iz zgoraj navedene sodbe Werner navaja zlasti točke od 93 do 97 sklepnih predlogov generalnega pravobranilca F. Jacobsa v zadevi Hoever in Zachow (sodba

z dne 10. oktobra 1996, C-245/94 in C-312/94, Recueil, str. I-4895). Slednji meni, da se Uredba št. 1612/68 uporablja le za delavce, ki so državljani ene od držav članic, a delajo v drugi državi članici. Če se upošteva položaj D. P. W. Hendrixa, ga naj ne bi bilo mogoče šteti za delavca, ki izvršuje svojo pravico do prostega gibanja in je zato lahko upravičen do ugodnosti iz določb Uredbe št. 1612/68.

Presoja Sodišča

45 V postopku v glavni stvari je bil D. P. W. Hendrix od 1. februarja 1994 zaposlen v trgovini z gradbenim materialom na Nizozemskem. 1. junija 1999 se je D. P. W. Hendrix preselil v Belgijo, a je obdržal svoje delovno mesto na Nizozemskem, najprej v isti trgovini, kjer je prejemal nižjo plačo, kot je zakonsko zajamčena plača. Ta plača je bila dopolnjena z dajatvijo na podlagi Wajong. Ker je UWV z odločbo z dne 28. junija 1999 ustavil izplačevanje dajatve na podlagi Wajong od 1. julija 1999 dalje in ker je delodajalec zavrnil zvišanje dohodka, je delovno razmerje prenehalo. Vendar se je D. P. W. Hendrix s 5. julijem 1999 zaposlil v drugi trgovini z gradbenim materialom, kjer je prejemal zakonsko zajamčeno plačo. Leta 2001 se je D. P. W. Hendrix preselil nazaj na Nizozemsko.

46 Položaj v postopku v glavni stvari je torej položaj osebe, ki je obdržala zaposlitev v državi članici izvora in prenesla prebivališče v drugo državo članico ter nato našla drugo zaposlitev v državi članici izvora. Zaradi okoliščine, da je D. P. W. Hendrix po tem, ko se je preselil nazaj v Belgijo, še naprej delal na Nizozemskem in nato zamenjal delodajalca v tej isti državi članici, ima slednji lastnost delavca migranta in je v celotnem obdobju, na katerega se nanaša spor v postopku v glavni stvari, in sicer od junija 1999 do leta 2001, spadal na področje uporabe prava Skupnosti, zlasti na področje uporabe tistih njegovih določb, ki se nanašajo na prosto gibanje delavcev (sodbi z dne 21. februarja 2006 v zadevi Ritter-Coulais, C-152/03, ZOdl., str. I-1711, točki 31 in 32, in z dne 18. julija 2007 v zadevi Hartmann, C-212/05, ZOdl., str. I-6303, točka 17).

47 Na podlagi člena 7 Uredbe št. 1612/68 je delavec migrant upravičen do enakih socialnih ugodnosti, kot so odobrene domačim delavcem. V skladu z ustaljeno sodno prakso pojem delavca, na katerega se nanaša ta določba, zajema obmejne delavce, ki se lahko sklicujejo nanjo enako kot vsak drug delavec, na katerega se nanaša ta določba (glej v tem smislu sodbi z dne 27. novembra 1997 v zadevi Meints, C-57/96, Recueil, str. I-6689, točka 50; z dne 8. junija 1999 v zadevi Meeusen, C-337/97, Recueil, str. I-3289, točka 21, in zgoraj navedeno sodbo Hartmann, točka 24).

48 Pojem socialne ugodnosti, na katerega se nanaša člen 7(2) Uredbe št. 1612/68, zajema vse ugodnosti, ki se – ne glede na to, ali so vezane na pogodbo o zaposlitvi ali ne – na splošno priznajo domačim delavcem, predvsem zaradi njihove lastnosti delavca ali zgolj zaradi njihovega prebivanja na nacionalnem ozemlju, in katerih razširitev na delavce migrante olajšuje mobilnost takih delavcev v Skupnosti (sodbi z dne 27. marca 1985 v zadevi Hoeckx, 249/83, Recueil, str. 973, točka 20, in z dne 12. maja 1998 v zadevi Martinez Sala, C-85/96, Recueil, str. I-2691, točka 25).

49 Dodatek na podlagi Wajong je ugodnost, ki je priznana delavcem, ki zaradi bolezni ali invalidnosti niso zmožni zaslužiti tega, kar z delom običajno zasluži zdrava oseba z enako izobrazbo in izkušnjami. Kot meni predložitveno sodišče, je zadevna ugodnost socialna ugodnost v smislu člena 7(2) Uredbe št. 1612/68.

50 Vendar je Sodišče odločilo, da država članica za dodelitev socialne ugodnosti v smislu člena 7 ne sme določiti pogoja, da imajo upravičenci do ugodnosti prebivališče na nacionalnem ozemlju te države članice (zgoraj navedeni sodbi Meints, točka 51, in Meeusen, točka 21).

51 Res je, da je ugodnost na podlagi Wajong del posebnih dajatev iz členov 4(2a) in 10a Uredbe št. 1408/71, za katere se ne plačujejo prispevki in katerih prejemanje je lahko zakonito omejeno na osebe, ki prebivajo na ozemlju države članice, katere zakonodaja jih določa, in da člen 42(2) Uredbe št. 1612/68 določa, da ta uredba „ne posega v ukrepe, sprejete v skladu s členom 51 (sedaj člen 42 ES)", kar velja v primeru uredbe o usklajevanju, kot je Uredba št. 1408/71.

52 Vendar, kot je Sodišče večkrat presodilo, je treba določbe Uredbe št. 1408/71, sprejete na podlagi člena 42 ES, razlagati glede na cilj tega člena, in sicer prispevati k vzpostavitvi kolikor mogoče obsežnega prostega gibanja delavcev migrantov (sodba z dne 8. marca 2001 v zadevi Jauch, C-215/99, Recueil, str. I-1901, točka 20).

53 V tem pogledu je člen 7(2) Uredbe št. 1612/68 posebni izraz načela enakega obravnavanja iz člena 39(2) ES na posebnem področju dodelitve socialnih ugodnosti in ga je treba razlagati enako kot člen 39(2) ES (glej sodbo z dne 23. februarja 2006 v zadevi Komisija proti Španiji, C-205/04, neobjavljena v ZOdl. – ZOdl., str. I-31*, točka 15).

54 Iz tega izhaja, da je za osebo, ki je v takem položaju kot D. P. W. Hendrix, mogoče prejemanje dajatve na podlagi Wajong pogojiti s prebivališčem le, če je tak pogoj objektivno upravičen in sorazmeren z zasledovanim ciljem.

55 Kot je Sodišče poudarilo v točki 33 zgoraj navedene sodbe Kersbergen-Lap, je dajatev na podlagi Wajong tesno povezana s socialno-ekonomskim položajem zadevne države, ker je odvisna od minimalne plače in življenjskega standarda na

Nizozemskem. Poleg tega ta dajatev spada med posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki in na katere se nanašajo določbe iz členov 4(2a) in 10a Uredbe št. 1408/71 in ki jih osebe, za katere velja ta uredba, prejemajo izključno na ozemlju države članice, v kateri prebivajo, in na podlagi zakonodaje te države članice. Iz tega izhaja, da je pogoj prebivališča, ki je določen z nacionalno zakonodajo, kot tak objektivno upravičen.

56 Poleg tega uporaba navedenega pogoja ne sme ogroziti pravic do prostega gibanja delavcev, ki jih ima oseba v takem položaju, kot je D. P. W. Hendrix, tako da bi presegala, kar se zahteva za uresničitev legitimnega cilja, ki ga zasleduje nacionalna zakonodaja.

57 Ob upoštevanju tega je treba poudariti, da nacionalna zakonodaja, kot je bila navedena v točki 15, izrecno določa, da je mogoče odstopati od pogoja prebivališča, kadar ta pripelje do „velike nepravičnosti". V skladu z ustaljeno sodno prakso morajo nacionalna sodišča nacionalno pravo razlagati kolikor je mogoče tako, da je združljivo z zahtevami prava Skupnosti (sodbi z dne 13. novembra 1990 v zadevi Marleasing, C-106/89, Recueil, str. I-4135, točka 8, in z dne 5. novembra 2004 v zadevi Pfeiffer in drugi, od C-397/01 do C-403/01, ZOdl., str. I-8835, točka 113). Predložitveno sodišče se mora torej prepričati, da zahteva pogoja prebivališča na nacionalnem ozemlju glede na okoliščine zadevnega primera ne vodi do take nepravičnosti, ob upoštevanju tega, da je D. P. W. Hendrix izvrševal svojo pravico do prostega gibanja delavcev in da je ohranil svoje ekonomske in socialne vezi z Nizozemsko.

58 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je torej treba predložitvenemu sodišču odgovoriti, da je treba člen 39 ES in člen 7 Uredbe št. 1612/68 razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, ki izvaja člena 4(2a) in 10a Uredbe št. 1408/71 in določa, da je posebno dajatev iz priloge IIa k tej uredbi, za katero se ne plačujejo prispevki, mogoče dodeliti le osebam, ki prebivajo na nacionalnem ozemlju. Vendar uresničevanje te zakonodaje ne sme ogroziti pravic osebe v takem

položaju, kot je tožeča stranka v postopku v glavni stvari, tako da bi presegalo, kar se zahteva za uresničitev legitimnega cilja, ki ga zasleduje nacionalna zakonodaja. Nacionalna sodišča, ki morajo nacionalno pravo razlagati kolikor je mogoče v skladu s pravom Skupnosti, morajo upoštevati zlasti, da je zadevni delavec ohranil svoje ekonomske in socialne vezi z državo članico izvora.

Četrto vprašanje

59 V okviru tega vprašanja predložitveno sodišče sprašuje, ali je s pravili, zlasti v zvezi z evropskim državljanstvom, mogoče izpodbijati pravilo, v skladu s katerim posebne dajatve, za katero se ne plačujejo prispevki, kot je dajatev na podlagi Wajong, ni mogoče plačevati v tujino.

60 Kot je bilo poudarjeno v okviru odgovora na prejšnja vprašanja, za državljana države članice, ki je v takem položaju kot D. P. W. Hendrix, veljajo določbe Pogodbe o prostem gibanju delavcev.

61 V skladu z ustaljeno sodno prakso je člen 18 ES, v katerem je na splošno določena pravica vsakega državljana Unije do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, še posebej izražen v členu 39 ES v zvezi s prostim gibanjem delavcev (glej sodbi z dne 26. novembra 2002 v zadevi Oteiza Olazabal, C-100/01, Recueil, str. I-10981, točka 26, in z dne 26. aprila 2007 v zadevi Alevizos, C-392/05, ZOdl., str. I-3505, točka 66).

62 Ker se za postopek v glavni stvari uporabi zadnje navedena določba, se o razlagi člena 18 ES ni treba izreči (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Oteiza Olazabal, točka 26, in Alevizos, točka 80) in na četrto vprašanje torej ni treba odgovoriti.

Stroški

63 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. **Dajatev, kot se nudi na podlagi zakona o dodatku za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten) z dne 24. aprila 1997, je treba šteti za posebno dajatev, za katero se ne plačujejo prispevki v smislu člena 4(2a) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, kot je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996, kot je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 307/1999 z dne 8. februarja 1999, tako da se za osebe, ki so v takem položaju, kot je tožeča stranka v postopku v glavni stvari, uporablja izključno pravilo usklajevanja iz člena 10a te uredbe in se plačevanje te dajatve lahko veljavno omeji na osebe, ki prebivajo na ozemlju**

države članice, ki zagotavlja navedeno dajatev. Okoliščina, da je zadevna oseba prej prejemala dajatev za mlade invalidne osebe, ki jo je bilo mogoče plačevati v tujino, ne vpliva na veljavnost navedenih določb.

2. **Člen 39 ES in člen 7 Uredbe št. 1612/68 je treba razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, ki izvaja člena 4(2a) in 10a Uredbe št. 1408/71 in določa, da je posebno dajatev iz priloge IIa k tej uredbi, za katero se ne plačujejo prispevki, mogoče dodeliti le osebam, ki prebivajo na nacionalnem ozemlju. Vendar uresničevanje te zakonodaje ne sme ogroziti pravic osebe v takem položaju, kot je tožeča stranka v postopku v glavni stvari, tako da bi presegalo, kar se zahteva za uresničitev legitimnega cilja, ki ga zasleduje nacionalna zakonodaja. Nacionalna sodišča, ki morajo nacionalno pravo razlagati kolikor je mogoče v skladu s pravom Skupnosti, morajo upoštevati zlasti, da je zadevni delavec ohranil svoje ekonomske in socialne vezi z državo članico izvora.**

Podpisi